

"IBERIA EXPRESS"

Politika Elkarteak

Politika Elkarte izan ez diren, baina izan litezkeen haiei buruz, Espainiako politika gizonak ez datoz bat.

Eduard Tarragona prokuradoreari zera galdetu diote, arazoa garbitu nahiz: «Goazen, bada, mamira. Zer egin behar da, Tarragona jauna?» Eta hark erantzun: «Gobernuari zera eskatu behar zaio, laga* ditzagula zerutar kantikak eta izkutu-keriak,* eta goazela behin betiko, alderdi politikoak onhartzera».

Eta E. Auger jaunak ere esan du zerbait: «Ez ezkerrean eta ez eskuinean egon nahi ez duen politika, ez da politika, gestio hutsa baizik. Nik ikusten dudaren arabera,* politika jokabideok alderdi edo elkarte politikoen bidez agertu behar dute. (...). Ez dago, espainol tankerazko* demokrazia bat asmatu beharrik. Demokrazia, edo ba da, edo ez da. Besterik ez».

Beraz, hizlariok gogoan ditugula eta Fuengirolako Girón ahantzi* gabe, batzuek alderdiak nahi dituzte. Eta besteez? Hauek gura dutena, Rebull jaunak esan du: «Zenbat eta demokrazia gehiago, hainbat familiartekokeria gehiago».

Zer ekarriko ote dute guztiok?

Madriko Atheneoko presidentek deklaratuaz

Carmen Llorca andereñoak, Camilo José Celaren dimisioaren ondoan Madriko Atheneoko presidente izendaturikoak, berak «ez duela literatura *regional*etan sinesten» esan du (katalanez, euskaraz eta galegoz egindakoetan, halebria*).

Hori dela eta, Miguel Dolç jaunak, Atheneoko Literatura *Regionalen* arduradunak, bere dimisioa presentatu du, katalan, galego eta euskal literaturen alde zeudenek berek ere antzeko ezezko bana eman dutela jakin eraziz, guztiek Carmen Llorcaren deklarazioagatiko protestaz.

Euskal, galego eta katalan literaturak, tokian tokikoa bari, Madriko jartzen dituzten bitartean, horixe da ondorio bakarra: axolagabekeria.* Ez gaitu horrek batere harritzen.

García Serranok esanak

Maiatzaren 6an, *El Alcázar* egunkarian, Rafael García Serrano jaunak «Carta al general García Rebull» izeneko artikulu bat egin zuen, Girón de Velasco eta García Rebull jaunek egindako deklarazio gogorren alde agertuz. Dakikenez,* jaun biok, Arias Navaroren kabineteak prometatutako duen irekitasunaren kontra mintzatuak ziren.

Rafael García Serranok, honetaz, beste gauza interesgarri batzuen artean, hauxe zioen: «Berriz ere aski* izanen da botoak zenbatzea (...), boto gehien duenak arazoia ere bada jakiteko; eta bihar etzi Espainia zaharrari lurralde batzuk kenduko zaizkio, zenbait lotsagabek boto gehien arauera* holaxe erabakiko duketelako.* Ba liteke gu bizitzea (...), [Espainiaren] batasuna nola hausten den ikusteko. Boto gehien arauera, Katalunia alde batetik joanen zaigu, eta ene euskal nafar lurra (tierra vasco-navarra), boto gehien arauera, beste batetik, agian* Euzkadi izeneko entelekia ikaragarri horren maskarapean; eta Galiziak bere kontura joko du gaita, boto gehien arauera, edo, beharbada, Portugalekin batera, hura* «erredimitzeko» prest egonen den Franco Nogueiraren bat ez da faltako eta. Eta hau guztior,* boto gehien arauera; eta gu honez gero ez bakarrik gaita, txistua edo eta tenora nola jotzen den aho zabalik gaudelako, baizik eta nazional bioloia eta Francoren bakearen udazkeneko biolinak ere nola jotzen diren dantzugulako.* Bake horrek jadanik* jendea aspertzen hasi du. 'Bake luzeegia da', diote bakezaleek».

Manuel Fragaren azken liburuaz

Alianza Editorial-ek Fraga Iribarne jaunaren obratto bat eskaini berri digu: *Sociedad, Región, Europa*. Fragaren liburu hau, lehen begiratuan, interesgarri dela esan daiteke, orain arte jaun batzuek tabutzat zedukatèn gai bat lehenengoz* planteatzen duelako. Liburuak irakurri ondoren, baina, dena topiko eta leku komunez beterik dagoela esan behar dugu.

Espainiar Estatuko ethnia eta kultura ezofizialen arazoa erabat* baztertzen du, eta «erregio»en moldaketan eritzi sasi-ekonomiko batzuk* darabiltza, eta inondik ere ez sozialak, batasun kultur historikoak zatikatzen.

Hona hemen, euskaraturik, zenbait zati: «... leku gutitan agertzen dira, geographiak eta historiak hain bereziki moldaturiko errealitate batzuk: Altsazia, Britainia, Bavaria,* Eskozia, Gales, Sizilia, Sardinia,* Galizia, Kanariak, Euskal Herria edo eta Katalunia. (...). Begi bistan dago, erregioa ba dela (...) eta Nazional Estatuaren eta Europar kontinentearen zati funtsezkoak direla». Ez genekiena da, enbasadore batek hain denbora luzea beharko zuela, Fernando Amezetarraren moduko egia batez konturatzeko. Baina, tira, noiz edo noiz, guttienez.

Espainiako Estatuan zenbat erregio bereiz daitezkeen aztertzerakoan (144 eta 145. horrialdeetan) honela mintzo da Fraga jauna: «... gehienak 14 erregio bereiztearen alde agertzen zaizkigu, ia guztiak historiaren arauerakoak; eta ez litzateke batere gaitz izanen honetan akordio batetara heltzea. Jakina, haserako* eta nahitaezko eztabaiden ondoren, erregio banaketa hau behin betikoa izanen litzateke. Horretarako, noski, eritzi ezberdinak erabili beharko lirateke, eta presentek iraganaren gain duen nagusigoa onhartu».

120. oharrean hauxe dio Informazio eta Turismoko ministro ohiak*: «Neroni, pertsonalki, Iberplan-en proposamendua oso arrazonagari iruditzen zait, beronek Europako gaurko ereduak* kontuan hartzen ditu eta. Erregioak ondoko hauk* lirateke: Galiziar erregioa, Astur-Leondarra, Euskal-Gaztelarra (vasco-castellana), Aragoitarra, Katalan-Balearra, Extremaduratarra, Erdikoa, Valenziar-Murziarra, Andaluziarra eta Kanariarra».

Euskal Herriak, dirudienez, ez du historian eta kulturaren batere nortasunik, *berez* zerbait izateko; eta Gaztelarekin lotzea proposatzen digu Fraga jaunak. Valenzia, berriz, antza* denez, Murziarekin jartzea nahiago du, Katalan-Baleaer erregioarekin baino. Uste pitxiak benetan.

147. horrialdean, berriz, honela diosku: «Eta uste dut, erabat bideragarri izan litekeela errekurtsu publikoen banaketa berri bat, Estatuari % 70 utzi ondoren, erregio mailarako % 10, probintzi eta eskualde* mailan % 10 eta munizipioetarako beste % 10 geldituz.

Deus* ez da berririk Fragaren liburu honen eguzki azpian, zinez* esanik. Eta gaitzaren sustraia, gure uste ez hain apalean, honetan datza*: Honelako plangintzak goitik behera eginak dira, beheko errealitatea, komeni ez zaigulako edo, kontuan hartu gabe. Horregatik, diotena diotela, proposamendu guztiok «insano regionalismo» delakoan sartuko gendituzke.

Kazetariak:

Joseba INTXAUSTI
Xabier KINTANA

digu, **deusku**
diote, **deutsoe**; **dinoe**
ditzagula, **daiguzala**
zaigu, **jaku**
zaio, **jako**

zait, **jat**
zaizkigu, **jakuz**
zaizkio, **jakoz**
zeuden, **egozan**
zioen, **inoan**, esaten zuen